

UTJECAJ POSLJEDICA GLOBALIZACIJE I RAZVITKA INFORMACIJSKO – KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA NA NOVI SVJETSKI POREDAK

UDK 339.9
Pregledni rad

Marina Budimir, dipl. oec.
Poslijediplomski doktorski studij Management
Ekonomski fakultet u Osijeku
Gajev Trg 7, Osijek, Republika Hrvatska
Telefon: 031-224-440, e-mail:marina.budimir@sb.t-com.hr

SAŽETAK - Globalni ekonomski trendovi objedinili su tržište nacionalnog i lokalnog u svjetsko brisanjem nacionalnih granica i jedinstvenosti država, međutim, isti trendovi i neminovnost tržišnih fluktuacijskih kretanja i pritiska konkurencije nametnuli su nove igre, nova pravila ponašanja i poslovanja brišući kulturne i društvene različitosti država. Tomu u prilog idu činjenice o visokim kriterijima poslovanja, kvalitete i učinkovitosti, neminovnom iscrpljivanju ljudskih potencijala i prirodnih resursa, težnji za ostvarenjem visokog profita, neučinkovitosti i tromosti sustava, širenju crne i sive ekonomije, ekološkim katastrofama, neetici i narušenim moralnim vrijednostima per se.

Globalizacija se smatra normalnim i prirodnim tijekom u razvoju društva i društvenog napretka uopće, međutim, djelovanje tržišnih zakona, isprepletenost međunarodnih politika i ekonomska međuovisnost nacionalnih vlada o svjetskom poretku nenametljivo nametnuvši nova tržišna kretanja i nova pravila igre narušava nacionalne granice pod pritiskom globalne povezanosti, utjecaja razvika informacijsko – komunikacijskih tehnologija, jedinstvenosti kultura i individualne jednoobraznosti država. Upravo stoga, enormni financijski gubici izazvani valom negativnih tržišnih trendova posljedicama jesu nenadmašivo ostavile traga na nacionalna i lokalna tržišta usmjerivši gospodarski poredak u nepredvidivom neočekivanom smjeru. Je li novi svjetski poredak profitirao posljednjih desetljeća ili na koljenima grca duboku u posljedicama svoje gramzljivosti i idealiziranoj povezanosti svijeta u jedinstvenu cjelinu?

Ključne riječi: globalizacija, globalna budućnost, informacijsko – komunikacijska povezanost, neoeconomija

ABSTRACT - Global economic trends have consolidated national and local markets into the world one erasing national borders and state unitarity. However, the same inevitability of market trends and competitive pressures have imposed a new game, new rules of conduct and operations sweeping away cultural and social diversity. This can be supported by the fact about the high criteria of business, quality and efficiency, inevitable exhaustion of human and natural resources, striving to achieve higher profits, inefficiency and inertia of the system, the spread of black and gray economies, environmental disasters, gray moral values and non-ethics. Globalisation is considered to be a normal and natural event in the process of society development, and social progress in general, however, the effects of market laws, the interweaving of international political and economic interdependence of the national governments on the world order, unobtrusively offering new market trends and new rules, violate national borders under the pressure of global connectivity, as well as influence of ICT, cultural uniqueness, and uniformity of individual states. Therefore, enormous financial losses caused by a wave of negative market trends, with their consequences, have left a mark on the national and local market directing economic order in an unpredictable and unexpected direction. Has the new world order benefited over the past decades or has been choking deep into the consequences of greed and idealized connectivity of the world into a single whole?

Key words: globalisation, global future, information communication connection, neoeconomics

I. UVODNO RAZMATRANJE

Ekonomске promjene koje globalizacija donosi svakodnevno se odražavaju lokalno, nacionalno i u svjetskim razmjerima. Desetljeća iza nas i s njim povezana razdoblja procvata i pada gospodarstva te promjene u svjetskoj sferi izazvane razvitkom i utjecajem informacijsko – komunikacijskih tehnologija neminovno su doprinijele naizgled nepovezanim tržišnim strujanjima u različitim često nepredvidivim smjerovima. Temeljni postulati slobodnog tržišta narušeni turbulentnim previranjima te posljedice utjecaja informacijsko – komunikacijskih tehnologija su uveli promjene u

makroekonomske i ine sfere nemilosrdno ostavljajući izravnoga traga na novi svjetski poredak. Rapidno širenje informacijsko – komunikacijskih tehnologija ostavilo je utjecaja na svijet u cjelini usporavanjem i u konačnici sagorijevanjem istoga, dok je umreženost gospodarstva i integriranost ekonomskog života dovela neminovno do osamljenosti individue i povlačenja u virtualni e – svijet. Informacijsko je doba doprinijelo usporenosti društva istodobno ga čineći zarobljeno slobodnim i strogo kontroliranim kako u lokalnim, nacionalnim, tako u svjetskim okvirima. Rast svjetske industrijske proizvodnje s jedne je strane obogatio nacionalne riznice dok je s druge osiromašio ljudske potencijale eksploatirajući znanje i

bogatstvo prirodnih resursa nerijetko dosegnuvši ekonomske, ekološke i ine katastrofe. Stoga globalizacija kao proces koji učvršćuje svjetske društvene odnose i međuovisnost veza između lokalnog, nacionalnog i globalnog nemilosrdno produbljuje nesrazmjer razvijenog i nerazvijenog svijeta stvarajući gotovo poguban učinak od suprotno očekivanog.

Dok su u razvijenim društvima koncentrirani bogatstvo, dohodak, resursi, blagostanje, najveći dio nerazvijenog svijeta bori se sa siromaštvom, pothranjenošću, bolestima i zaduženošću gdje se globalizacija gotovo pretvara u marginalizaciju stvarajući sama po sebi rizike, nove prijetnje i nejednakosti. S pravom se upravo stoga javljaju posljedice poput ekonomskih katastrofa pojedinih vlada, nestabilnosti tržišta i pada burzovnih indeksa, nerijetkih pobuna stanovništva i ratnih razaranja, ekoloških katastrofa, procvata sive i crne ekonomije, sizifovske borbe za neoinformacijama, sraza gospodarskih sila, duboke depresije, ratova, gladi, bijede, borbe za opstankom i ostankom na tržištu, borbe za vlašću i napretkom, novčane, dioničarske, burzovne, naftne te ostale spekulativne igre. Tako globalizacija kontraproduktivno stvarajući moć na jednoj strani svijeta nemilosrdno donosi bijedu na drugoj, dok je porast neistodobnosti i razlika u razvoju jednostavno prihvaćen kao prijelazna pojava.

II. OSVRT NA SVJETSKE TRENDOVE

Gramzljivost za profitom i težnja ka uspostavi novoga jedinstvenog svjetskog poretka dovela je do brzih promjena globalnih razmjera, neraskidive međuovisnosti nerazvijenih sa razvijenima, nenadmašivog iscrpljivanja i izrabljivanja nerazvijenih nauštrb profita, globalnog rasta i korporativnog napretka od kojega su se okoristili samo najjači i najotporniji. U tom kontekstu J. Rubin navodi: „Kao ekonomist, naučen sam da ne brinem zbog ograničenosti resursa – pitanje nije ima li nečega dovoljno – nego koliko će stajati da se to izvuče iz tla“ (Rubin, 2010:15). Globalni ekonomski trendovi nametnuvši nova pravila ponašanja neminovno stvaraju nesrazmjer između nacionalnih i lokalnih društava te međunarodnih velesila stvarajući kontrolu nezdrava rasta i napretka. U tom smjeru M. Chossudovsky ističe: „Pokretačka snaga ove krize je golema strka i utrka diljem svijeta da se „financijskim manipulacijama“ dokopa bogatstva. To je izvor gospodarskih previranja i socijalnih stradanja“ (Chossudovsky, 2008:349). Stoga ne čudi činjenica da gospodarski, politički i ostali interesi najmoćnijih zemalja svijeta neminovno pred sobom gaze granice nacionalnih i lokalnih privreda uništavajući dostojanstvo, jedinstvenost, jednostavnost, tradicionalizam i kulturu nauštrb profita i rasta skrivenih pod nazivom globalizacije, odnosno razvitka te napretka informacijsko – komunikacijskih tehnologija i novoga svjetskog poretka. Umjesto nacionalizacije i jedinstvenosti društava neminovnim je izrastao svijet jednoobraznosti gospodarstva „u kojem izvannacionalne geoekonomske sile diktiraju nacionalne gospodarske politike. S internacionalizacijom, nacionalne vlade gube mnoge od svojih tradicionalnih instrumenata gospodarske kontrole“ (Thurrow, 1997:127).

Povezivanje svijeta i svjetskih tržišta dovelo je do promjena u nacionalnim privredama stvarajući

međuovisnosti jednih tržišta o drugima u svjetskim razmjerima. Nije potrebno spomenuti dekulturnizaciju nacionalnog i lokalnog, obezvređivanje tradicionalnog nauštrb globalnom, razbijanje zatvorenih zajednica ili društava kao takvih, globalno komuniciranje na štetu lokalnog i nacionalnog identiteta. Vezano uz, J. Gray ističe: „Slom sadašnjeg globalnog ekonomskog režima mogao bi jednako proizići iz sadašnjih politika. Oni koji zamišljaju da se velike pogreške politike ne ponavljaju u povijesti nisu naučili njezinu glavnu lekciju – da ništa nije naučeno na dugo vrijeme. Sada smo usred eksperimenta utopijskog društvenog inženjeringa čiji rezultat možemo unaprijed znati“ (Gray, 2002:36). Globalno tržište stoga prisiljava svijet da postane suparnički u borbi za resurse nauštrb njihovog očuvanja na duže razdoblje. Samim time u potpunosti opravdana biva konstatacija J. E. Stiglitz: „Problem nije u globalizaciji, nego u načinu na koji se njome upravlja“ (Stiglitz, 2004:239). Propast nacionalnih gospodarstava, rasplamsavanje nezaposlenosti, posljedica brzog informacijsko – komunikacijskog tehnološkog te znanstvenog napretka jest globalizacija siromaštva. Novi svjetski poredak buja na ljudskoj bijedi i uništenju prirodnog okoliša, izaziva raslojavanje i razdvajanje društvenih skupina, potiče rasizam i etničke razdore, krši temeljna ljudska prava. Integracija različitih gospodarstava svijeta u jedinstveno globalno slobodno tržište dovela je do društvenih poremećaja, te političke i ekonomske nestabilnosti enormnih razmjera, sveprisutne korupcije, nejednakosti u dohotku, bogatstvu, a da o kvaliteti života i ne govorimo. Ciljevi globalizacije poput profita, pronalaska i osvajanja novih tržišta, jeftinije sirovine, smanjenje rizika u poslovanju, uklanjanje ili ograničavanje konkurencije, te dominacija svjetskom razmjenom od strane razvijenih zemalja na svjetskoj sceni učinile su svoje. Kako ističe J. Rubin: „U globalnoj ekonomiji nitko u udaljenosti ne razmišlja u kilometrima, nego u dolarima“ (Rubin, 2010:9). Upravo stoga netočnim navodi se razmišljanje da globalizacija pogoduje dugoročnom prosperitetu u korist održivog razvoja, otklanjanja bijede i nemira, siromaštva, nezaposlenosti, neravnopravnosti po spolnoj, dobnoj i inoj pripadnosti. Nadalje, globalizacija djeluje u pravcu slabljenja država – one snažne donekle održavaju društvenu stabilnost i otpornost promjenama dok u protivnom druge pokazuju slabosti, lom, neuspjeh, gubitak kontrole, ranjivost.

Samim po sebi nameće se pitanje zašto je globalizacija postala toliko kontroverzna i kontradiktorna u svojim temeljima. Posljedice su dalekosežne i dotiču se svih razina i slojeva društva, a sam proces globalizacije teško da se može predvidjeti, kontrolirati i usmjeriti. „Na kraju, suočit ćemo se s teškim izborom između toga da se prilagodimo stvarnosti novog, manjeg svijeta, ili da se držimo artefakta starog svijeta kojeg više nemamo. S jedne strane čeka nas niz skupih i rizičnih investicija. S druge strane čeka nas priznanje poraza“ (Rubin, 2010:205).

III. NEOTEHNOLOGIJE INFORMACIJSKO – KOMUNIKACIJSKOG DOBA

Globalna povezanost temeljena na informacijsko – komunikacijskim tehnologijama ostavlja neizbrisive posljedice unutar nacionalnih granica čineći neprestanim

promjenama i usmjeravanjima pomutnju kako na lokalnoj, nacionalnoj tako i na globalnoj razini. „Žarišta razvoja visoke tehnologije bilježe ubrzan rast na račun tradicionalnih industrija, koje su kroz povijest nastale i razvijale se u naprednim zemljama sve od početka industrijske revolucije“ (Chossudovsky, 2008:103). U tom kontekstu poticajnu, a s druge pak strane kontrakcijsku, ulogu ima utjecaj informacijsko – komunikacijskih tehnologija koji organizacijama omogućuje doticaj s bilo kojim dijelom svijeta u bilo kojem trenutku. S ciljem da se u uvjetima jače konkurencije osigura vodeća pozicija na svjetskom tržištu nenadmašivo utopijsku ruku spasa pruža informacijsko – komunikacijska tehnologija. J. Gray navodi sljedeće: „Širenje novih tehnologija širom svijeta ne unapređuje ljudsku slobodu. Umjesto toga ono je dovelo do oslobađanja tržišnih sila od društvene i političke kontrole. Dajući tu slobodu svjetskim tržištima omogućujemo da doba globalizacije bude zapamćeno kao još jedan krug u povijesti ropstva“ (Gray, 2002:220).

Posljednjih desetljeća organizacije sve više pridonose važnosti ulaganja u primjenu suvremenih informacijsko – komunikacijskih tehnologija u svakodnevnom poslovnim aktivnostima. Svakako da, osim što doprinose radu i poslovanju organizacije, s druge strane predstavljaju znatne izdatke za ulaganja u informacijsko – komunikacijske sustave, modele i platforme te financijski znatno opterećuju poslovanje organizacije stvarajući pri tome neminovno oportunitetni trošak ulaganja u druge značajne funkcije organizacije. Nadalje, znatna ulaganja u informacijsko – komunikacijske tehnologije neopipljivo često nemjerljivo osnovnim financijskim pokazateljima poput produktivnosti, profitabilnosti i sličnih pokazatelja, niti se ostvaruju očekivani povrat od takvih ulaganja u odnosu na druga vidljiva ulaganja stopama financijskog povrata. Veliki je problem što nemjerljiva i neopipljiva imovina predstavlja znatan dio vrijednosti poslovanja, a klasični financijski izvještaji često ne mogu prikazati brojčanu vrijednost. Informacijsko – komunikacijske tehnologije i informacijski sustavi trebaju stoga biti prilagođeni organizaciji te djelatnosti kojom se ista bavi, managementu, zaposlenicima, načinu poslovanja, a procjena važnosti u organizaciji u skladu s ostalim sustavima i prilagodba načinu rada i svakodnevnom poslovnim aktivnostima prioritetna je.

Negativne posljedice utjecaja neotehnologija neminovna su pojava. Ekonomski procesi, suvremene informacijsko – komunikacijske tehnologije, ubrzani rast i napredak doveli su do učestalijih ekonomskih kretanja, novoga načina života i rada, jedinstvenom tržištu i obrascima ponašanja, kulturi, stavovima i vrijednostima obezvređujući ustaljene norme i pravila, ostavljajući iza sebe nezaposlenost, siromaštvo, pretjeranu eksploataciju prirodnih resursa, neravnotežu sustava. Sučeljavanje s globalizacijom zemalja koje zaostaju za razvijenima uz zastarjelu tehnologiju, nisku produktivnost, nekonkurentnost na svjetskom tržištu izazvalo je duboke poremećaje posljedicama nezaposlenosti, socijalnog osiguranja i subvencioniranih cijena (Puljiz 1998). Brzina protoka informacija prisiljava organizacije, pojedince, društva i nacionalne vlade na promjene, gdje nespornost prilagođavanja istima, nesnalaženje u novonastalim situacijama, pritisak razvoja novih tehnologija ruše sustave čineći ih nekonkurentnima, slabima, zastarjelima.

Neotehnologije informacijsko – komunikacijskog doba u velikoj su mjeri doprinijele napretku kako poslovanja, umrežavanja, širenja informacija rapidno, međutim razvitak istih za sobom je povukao niz negativnih konotacija kojima profitiraju najjači nauštrb slabijih ekonomija, vlada, resursa i u konačnici individua. Razvoj novih informacijsko – komunikacijskih tehnologija eksploatira dostupne resurse jedino u korist konkurentske prednosti, prevage profita i rasta nad stagnacijom, napretka i razvitka nad očuvanjem prirodnih bogatstava, izrabljivanja radnih i ostalih potencijala, ljudskog dostojanstva i uma. „Nove tehnologije čine da su politike pune zaposlenosti tradicionalne vrste neprimjenjive. Posljedica je informacijskih tehnologija stavljanje društvene podjele rada u neprestanu promjenu“ (Gray, 2002:39).

Globalizacija uz nastavak dugo prisutnih trendova „... mijenja svakodnevni život, osobito u razvijenim zemljama, i istodobno stvara nove nadnacionalne sustave i snage“ (Giddens, 1999:40). Pojedinci snose troškove novih tehnologija i neograničene slobodne trgovine. U tom kontekstu J. Rubin navodi: „Udaljenost stoji. To će biti nova mantra nove lokalne ekonomije“ (Rubin, 2010:113). Povrat staroj keynezijanskoj neoliberalnoj školi vidljive prvenstveno nacionalne ruke koja će se prelitati na globalno svjetsko tržište uspostavom novoga gospodarskog poretka neminovno je. „Neoliberalni odgovor, još veća sloboda tržišta kapitala, znači samo još veće poremećaje od onih u proteklih nekoliko godina. Pretpostavka da obuzdavanje slobodnoga kretanja kapitala smanjuje efikasnost ne uzima u obzir socijalne i ekonomske troškove kriza valutne špekulacije“ (Giddens, 1999:144). Potaknuta razvojem komunikacijsko – informacijskih tehnologija, koje su ubrzale i učvrstile veze među pojedincima u cijelome svijetu i iz cijeloga svijeta, izmijenila je način poslovanja i ekonomskog promišljanja u novim smjerovima temeljenim isključivo na novim i provjerenim informacijama. Stoga utjecaj globalizacije i razvitka informacijsko – komunikacijske tehnologije ne samo da određuje novi svjetski poredak, nego isti i usmjerava. „Utjecaj znanosti i tehnologije na način našeg života može biti uvelike pokretan ekonomskim čimbenicima, ali se proteže i izvan ekonomskog područja. Znanost i tehnologija utječu na političke, odnosno kulturne čimbenike, a također su pod njihovim utjecajem“ (Žager i dr., 2008:44).

IV. GLOBALIZACIJA U KOMUNIKACIJI VS KOMUNIKACIJA U GLOBALIZACIJI

Globalizacija bez komunikacije ne bi bila moguća. Ali isto tako, komunikacija bez globalizacije nema smisla. Širenje neokomunikacijsko – informacijskih trendova nenadmašivo je ostavilo traga globalno. Globalizacijski trendovi s druge strane nametnuti su uz pomoć neokomunikacijsko – informacijskih tehnologija. „Globalizacija se razvija nejednoliko. Njezin se utjecaj doživljava različito, a neke od njezinih posljedica daleko su od benignih. Uz narastajuće ekološke probleme, širenje nejednakosti unutar društava i među njima jedan je od najozbiljnijih izazova s kojim je svijet suočen na početku 21. stoljeća“ (Giddens, 2007:69). Pozitivne promjene, ali i one negativne vidljive su na globalnoj razini te

nacionalnim i lokalnim tržištima nametnuvši nove načine promišljanja na tržišnoj sceni. „Tehnološke inovacije uvedene u razvijenim zapadnim zemljama brzo su se svugdje kopirale. Čak bez politika slobodnog tržišta upravljana gospodarstva poslijeratnog razdoblja nisu mogla preživjeti – tehnološki napredak bio bi ih učinio neodrživim“ (Gray, 2002:39). Stoga, tehnološke promjene predvođene razvitkom informacijsko – komunikacijskih tehnologija te globalna umreženost omogućili su ubrzanje ekonomskih aktivnosti među državama neovisno o prostornoj udaljenosti. Razdvojenost poslovanja organizacija i lociranje istih bilo gdje u svijetu te ugovaranje poslovanja u udaljenim zemljama stavlja protekcionizam na drugi plan. „Za čovječanstvo na kraju moderne epohe globalizacija je povijesna sudbina. Njezin temeljni mehanizam je brzo i neumitno rađanje novi tehnologija širom svijeta. Ta tehnološki nošena modernizacija svjetskog ekonomskog života napredovat će bez obzira na sudbinu svjetskog slobodnog tržišta“ (Gray, 2002:42).

Razvitak informacijsko – komunikacijskih tehnologija nikada do sada nije u tolikoj mjeri prisilio lokalne i nacionalne institucije, organizacije, vlade da se prilagođavaju globalnim promjenama i globalnom načinu promišljanja i pravilima igre. „U 19. stoljeću ste mogli zdravo za gotovo uzeti činjenicu da će svaka velika industrija iznjedrili posebnu tehnologiju, a da se tehnologije iz različitih industrija nikad neće susresti“ (Drucker, 2006:66). Međutim, ono što će se događati neminovno i u budućim ekonomskim trendovima jest razvitak neotehnologija i informacijsko – komunikacijskih načina promišljanja prisiljavajući svijet da razmišlja globalno, jedinstveno, istosmjerno. „Promjene koje se događaju u današnjem svijetu čine različite kulture i društva puno više međuovisnima nego su to ikada prije bila. Dok su promjene sve brže, ono što se događa u jednom dijelu svijeta može izravno utjecati na druge dijelove“ (Zeger i dr., 2008:45). U tom smjeru razmišlja i J. Rubin navodeći slijedeće: „Ako vjerujete u tržište, možda će vas budućnost iznenaditi. Nema osobnih svemirskih letjelica niti sjajnih mega – gradova – to su sanjarije ere jeftine energije. Budućnost će jako sličiti prošlosti“ (Rubin, 2010:172).

V. NEOEKONOMSKA STVARNOST

Globalizaciju je kao proces, koji uzrokuje neminovne promjene na svjetskoj sceni, nemoguće izbjeći. Globalno otvoreno tržište nameće visoke kriterije kvalitete, učinkovitosti, tehnološkog napretka, težnje ka otvorenosti prema svjetskim tržištima, dubokoj međunarodnoj integraciji, ekonomiji znanja i rada. Globalno gledano faktori proizvodnje, prirodni resursi, kapital, tehnologija, ljudski potencijali, neoinformacije, dobra i usluge istodobno se isprepliću stvarajući tijekom novih tržišnih i inih kretanja te međuovisnost nacionalnih ekonomija međusobno te nacionalnih ekonomija sa onom svjetskom.

Slobodno organizacijsko i neetično ponašanje vezano uz odnos prema prirodnim resursima dovelo je do uništenja okoliša i neravnoteže eko – sustava. „Organizirati svjetsko gospodarstvo kao univerzalno slobodno tržište ustvari je stavljanje sudbine planeta na kocku pretpostavke da će se

te goleme opasnosti riješiti kao nenamjeravana posljedica neograničene trke za profitom. Teško je i zamisliti bezobzirnije kockanje“ (Gray, 2002:211). Na žalost, ne razmišljaju svi u tom smjeru. A. Giddens jednosmjerno gleda na globalizacijski napredak gotovo odbacujući prirodne katastrofe, a priklanjajući se sferi ekonomskog globalnog razvoja: „Ekološke se opasnosti, rečeno je, preuveličavaju ili pak uopće ne postoje – to je izmišljotina paničara. Umjesto toga, postoje dokazi da ulazimo u doba napretka koji će biti veći i univerzalniji nego ikada prije“ (Giddens, 1999:22). Danas se u svijetu događaju velike promjene u sferi ne samo ekološkog, nego i društvenog, ekonomskog, tehnološkog, političkog, informacijskog života. „No otkrivanje načina da izvučemo najviše iz ovoga što imamo na raspolaganju bit će ključ prilagodbe na manji svijet, a to se više od svega odnosi na ulaganja poput infrastrukture i na obučenu radnu snagu“ (Rubin, 2010:192).

Nakon što se stiha bura posljedica izazvanih dvostrukim dnom duboke depresije koje potresaju financijska, robna, kapitalna, bankarska, naftna i ina tržišta neminovno slijedi susretanje s istim temeljnim ekonomskim postulatom neravnoteže ponude i potražnje s kojim su se nacionalna, lokalna i svjetska gospodarstva susretala desetljećima i stoljećima prije, što će dovesti na početak tržišnih zbivanja i traganja za novim načinima rada, proizvodnje, razmišljanja. Neokejnezijanizam je upravo stoga opet gotovo nakon jednog stoljeća dobio na značenju. „Dok velika povećanja u troškovima transporta uzrokovana cijenom energenata vraćaju ekonomsko njihalo s globalne ekonomije na lokalnu ekonomiju, iznenada moramo postati generalisti. Moramo se ponovno usredotočiti na manja, lokalnija tržišta koja možda nisu dovoljno velika da podržavaju specijalizaciju koju su nekada osiguravala šira globalna tržišta“ (Rubin, 2010:177).

Gospodarska kretanja nemoguće je izbjeći. U tom kontekstu svakako stoji: „Mi ne možemo preokrenuti povijest. A ipak ja ne želim napustiti vjeru da svijet koji je razumno miroljubiv namaz raznih boja, svaki dio kojeg razvija svoj vlastiti posebni kulturni identitet i koji je tolerantan prema drugima, nije utopijski san“ (Gray, 2002:207). U tom smjeru razmišlja i Safranski navodeći: „Čežnja za društvom kao velikom zajednicom završava ukidanjem slobode. Društvo bi trebalo prestati biti nešto vanjsko, moralo bi postati jednom jedinom nutrinom“ (Safranski, 2008:87). Pojačavanje svjetskih društvenih odnosa i međuovisnosti utječe na djelovanje individue, a svjetski problemi imaju posljedice na svakodnevni život. „No, u uvjetima globalizacije suočeni smo s kretanjem prema novom individualizmu u kojem ljudi trebaju aktivno sami sebe konstituirati i trebaju konstruirati vlastiti identitet“ (Giddens, 2007:61). Globalizacija danas zahvaća živote ljudi u svim zemljama, siromašne i bogate, te ne mijenja samo globalne sustave nego i svakodnevicu. Taj spoj političkih, ekonomskih, kulturnih i društvenih čimbenika ubrzao je veze i djelovanja među ljudima u cijelom svijetu, posebice poticajnim napretkom i utjecajem informacijsko – komunikacijskih tehnologija. „Globalizacija se može izmijeniti, a kad se to dogodi, kad se njome bude odgovarajuće i pravedno upravljalo, tako da sve zemlje sudjeluju u oblikovanju odluka koje na njih utječu, onda će biti moguće stvoriti novo globalno gospodarstvo u kojem će rast biti lakše održiv, manje

nepostojan i u kojem će se plodovi toga rasta ravnomjernije dijeliti“ (Stiglitz: 2004:41).

VI. GLOBALNA BUDUĆNOST

Globalizacija ekonomije i informacijska revolucija ipak su prijelazna stanja koja će nacionalne države proživjeti i preživjeti u sferi ekonomske, fiskalne i monetarne politike, inozemne politike, kontrole međunarodnoga poslovanja. Ipak, osnovni cilj stvaranja globalnog jedinstvenog svjetskog tržišta nameće druga pravila ponašanja na svjetskoj gospodarskoj sceni. Proces napretka globalizacije te utjecaja informacijsko – komunikacijskih tehnologije na ekonomski život u jednom društvu ostavlja neposrednog utjecaja na ekonomsku aktivnost u svjetskim razmjerima, u većoj ili manjoj mjeri. Međutim, s druge strane koliko god globalizacija imala utjecaja na ekonomske aktivnosti uvijek će dio ekonomskog života društva ostati netaknutim, gotovo zaštićenim, od svjetskih tržišta. U tom kontekstu, kako negativne, tako i pozitivne utjecaje te posljedice istih nemoguće je izbjeći.

Globalizacija te utjecaj informacijsko – komunikacijskih tehnologija prirodan je i nužan proces djelovanja u stvaranju novog svjetskog poretka predvođenog novim tržišnim zakonima, međunarodnim ekonomskim politikama, novom načinu tržišnog i konkurentskog promišljanja i pravilima igre. Globalizacija predstavlja prijelazno razdoblje iz kojega bi države, vlade i u konačnici svjetsko gospodarstvo trebale izvući samo najbolje. Negativnosti će biti potrebno nadrasti kako bi se normalan prirodan tijek gospodarskih kretanja nastavio na jednostavnim postulatima ekonomije ponude i potražnje koje će dovesti do nadasve jasne neraskidive veze među narodima, državama, jedinstvenosti svijeta općenito. Borba za rješavanjem svakodnevnih ekonomskih i inih problema dugotrajan je proces kojega je neminovno potrebno nadrasti, proživjeti i preživjeti kako bi se normalni gospodarski tijekovi nastavili u očekivanom smjeru. Ipak jedinstvenost država, neraskidiva veza u borbi za prevladavanjem negativnih konotacija i izvlačenja koristi iz onih pozitivnih čini globalizaciju samo korakom dalje ka uspostavi novih svjetskih trendova, novih vrijednosti i novih pravila ponašanja koji će svjetskom gospodarstvu dati bolje uvjete u sizifovskoj konkurentskoj borbi predvođenoj isključivo jedinstvenim i jednostavnim drevnim zakonima ponude i potražnje.

LITERATURA

1. Chossudovsky, M. (2008): Globalizacija bijede i novi svjetski poredak, Zagreb, Prometej
2. Drucker, P. (2006): Upravljanje u budućem društvu, Zagreb, M.E.P. Consult
3. Giddens, A. (2007): Sociologija, Zagreb, Nakladni zavod Globus
4. Giddens, A. (1999): Treći put – Obnova socijaldemokracije, Zagreb, Politička kultura
5. Gray, J. (2002): Lažna zora – Iluzije globalnog kapitalizma, Zagreb, Masmedia
6. Puljiz, V. (1998): Globalizacija i socijalna država, Zagreb, Revija za socijalnu politiku (11 – 25)
7. Rubin, J. (2010): Zašto će se vaš svijet jako smanjiti, Zagreb, Škorpion
8. Safranski, R. (2008): Koliko globalizacije čovjek može podnijeti, Zagreb, Naklada Ljevak
9. Stiglitz, J. E. (2004): Globalizacija i dvojbe koje izaziva, Zagreb, Algoritam
10. Thurow, L. (1997): Budućnost kapitalizma, Zagreb, Mate
11. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, Masmedia